

A photograph of a white rectangular sign with the letters 'GGD' in large, bold, white font on a red background. The sign is mounted on a dark blue metal structure. A large red triangle is visible on the right side of the image.

GGD

Management letter

Aan de directie en het dagelijks bestuur van:
Gemeenschappelijke regeling GGD Groningen

 bentacera

Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Doel van de interimcontrole

- Onze rol bij de beoordeling van de bedrijfsvoering
- Ons beeld van uw significante processen
- Beoordeling van uw IT omgeving

3. Aandachtspunten en bevindingen

- Aandachtspunten en bevindingen
- Interne controle

4. Materialiteit, risico's en controleaanpak

- Toelichting materialiteit
- Controleaanpak onderkende risico's

5. Tenslotte

1. Inleiding

Inleiding

Als onderdeel van onze opdracht om de jaarrekening 2025 van de GGD Groningen te controleren, presenteren wij u hierbij een verslag van onze bevindingen uit de interimcontrole. Deze tussentijdse controle is uitgevoerd om een vroegtijdig inzicht te krijgen in de financiële positie en de interne processen binnen uw organisatie. Hiermee kunnen eventuele aandachtspunten tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt, wat bijdraagt aan een soepel verloop van de uiteindelijke jaarrekeningcontrole.

Voor meer informatie over de specifieke details van onze opdracht, de reikwijdte en aanpak van onze controle, en de gemaakte afspraken, verwijzen wij naar de getekende opdrachtbevestiging d.d. 24 juli 2025 voor het boekjaar 2025. In deze opdrachtbevestiging worden onze verantwoordelijkheden en de wederzijdse verwachtingen helder uiteengezet, zodat er duidelijkheid is over het proces en de samenwerking.

In deze managementletter richten wij ons vooral op mogelijke verbeterpunten in de bedrijfsvoering en de onderliggende processen die wij tijdens onze controle hebben geconstateerd. Wij hebben daarbij speciale aandacht besteed aan gebieden die van cruciaal belang zijn voor de effectiviteit en efficiëntie van uw organisatie, zoals risicomanagement, interne controles en naleving van relevante wet- en regelgeving. Door deze punten te adresseren, willen wij u ondersteunen bij het optimaliseren van uw operationele processen en het versterken van uw organisatie.

Ons doel is hiermee bij te dragen aan een betere interne beheersing en het vergroten van het zelfcontrolerend vermogen van uw organisatie. Een sterke interne beheersing draagt niet alleen bij aan de betrouwbaarheid van de financiële verslaglegging, maar ook aan het behalen van uw strategische doelstellingen en het vergroten van het vertrouwen van stakeholders.

2. Doel van de interimcontrole

Onze rol bij de beoordeling van de bedrijfsvoering

Voor onze controle maken wij zoveel mogelijk gebruik van de interne beheersmaatregelen binnen uw organisatie, zoals de administratieve processen, de planning- en controlcyclus, specifieke interne controles en andere relevante procedures. Door deze maatregelen te benutten, kunnen wij niet alleen efficiënter werken, maar dragen we ook bij aan een effectieve sturing en beheersing van uw organisatie. Dit is essentieel om uw doelen te bereiken en risico's te minimaliseren. Het goed functioneren van deze interne beheersmaatregelen is cruciaal voor de betrouwbaarheid van uw financiële verslaglegging en voor het waarborgen van een solide bedrijfsvoering. Daarom beoordelen wij grondig de opzet, het bestaan en de werking van deze maatregelen. Dit helpt ons om een beter inzicht te krijgen in de risico's en om de efficiëntie van onze controle te verhogen.

Onze beoordeling richt zich in eerste instantie op de controle van de jaarrekening, waarbij we nagaan of deze een getrouw beeld geeft van de financiële positie en resultaten van uw organisatie. Daarnaast besteden wij, vanuit onze adviserende rol, aandacht aan de verdere ontwikkeling van de bedrijfsvoering. In gesprekken, managementletters en rapportages bespreken we onderwerpen zoals de informatievoorziening voor bestuur en management, de planning en control, en het zelfcontrolerend vermogen van uw organisatie.

Wij hechten er waarde aan om samen met u te kijken naar mogelijke verbeterpunten. Dit omvat het identificeren van risico's en het aanbevelen van maatregelen om deze te beheersen. Door proactief te handelen, kunnen we bijdragen aan het versterken van de interne beheersing en het verbeteren van de algehele prestaties van uw organisatie.

De specifieke bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot de interne beheersing van uw organisatie zijn opgenomen in hoofdstuk 3 van dit verslag. We raden u aan deze bevindingen zorgvuldig te bekijken en waar nodig actie te ondernemen. Onze intentie is om u te ondersteunen bij het continu verbeteren van uw processen en het behalen van uw strategische doelen.

Ons beeld van uw significante processen

Vanuit ons perspectief willen wij u inzicht verschaffen in de kwaliteit van de administratieve organisatie van de GGD Groningen. Wij hebben hiervoor de volgende criteria gehanteerd:

- Is het proces beschreven?
- Is de opzet van het proces toereikend?
- Bestaat het proces zoals het in de opzet staat beschreven?
- Werkt het proces conform de beschreven opzet?
- Is de management informatie uit het proces betrouwbaar en toereikend?
- Hebben wij vanuit de externe controle bevindingen rondom het proces?
- Is de beheersmaatregel beoordeeld en getest?
- Zijn voldoende beheersmaatregelen genomen in de applicaties waarvan het proces gebruik maakt?

Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden concluderen wij dat de voor de jaarrekening significante processen van de GGD Groningen van goed niveau zijn, behoudens twee tekortkomingen:

- De tekortkoming in het proces van de salarisverwerking (gebrek aan functiescheiding);
- De tekortkoming in de betalingsomgeving (reeds ook opgelost per 18 februari 2025).

De specifieke bevindingen met betrekking tot de interne beheersing zijn opgenomen in hoofdstuk drie van dit verslag.

Overall gezien zijn wij van mening dat het huidige niveau van uw interne beheersing adequaat te noemen is, behoudens de genoemde bevindingen in hoofdstuk drie van dit verslag.

Beoordeling van de IT omgeving

In ons verslag besteden wij ook aandacht aan de bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking binnen uw organisatie. In het huidige digitale tijdperk is het immers van cruciaal belang dat IT-systemen en processen betrouwbaar functioneren om de integriteit van financiële informatie en bedrijfsvoering te waarborgen.

Onze controle van de jaarrekening is primair gericht op het geven van een oordeel over de financiële verantwoording zelf. Hoewel onze audit niet specifiek is ontworpen om uitspraken te doen over de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan, erkennen wij het belang van deze aspecten voor de algehele financiële verslaglegging en interne beheersing.

De specifieke bevindingen en eventuele aanbevelingen met betrekking tot de interne beheersing van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn opgenomen in hoofdstuk 3 van dit verslag. Wij raden u aan deze bevindingen zorgvuldig door te nemen en waar nodig actie te ondernemen om de betrouwbaarheid en continuïteit van uw IT-processen verder te versterken.

Wij zijn er bekend mee dat u eind van het boekjaar voornemens de IT-omgeving te mitigeren naar een nieuwe omgeving. Wij willen u hierbij de aanbeveling meegeven, dan ook tijdig wellicht een IT-audit te laten uitvoeren. Om bijzonderheden hiermee in een vroeg stadium te kunnen detecteren en waar nodig direct actie te kunnen ondernemen.

The image shows a close-up of a blue metal surface with a white rectangular sign. On the sign is a red square containing the white letters 'GGD'. The background of the slide is a light blue and white geometric pattern.

GGD

3. Aandachtspunten en bevindingen

Aandachtspunten en bevindingen

Vanuit onze interimcontrole zijn de volgende aandachtspunten geconstateerd:

- Ontbreken van een volledige uitvoering van de interne controle;
- Functiescheiding ontoereikend in het proces salarisverwerking;
- Tekortkoming inzake betaalrechten (t/m 18-02-2025);
- IT-omgeving, ruime rechten in Vaccinatieregister;
- IT-omgeving, proces incompleet rondom toekennen rechten/toegang I-schijf.

De nadere toelichting wordt op de volgende pagina's opgenomen.

Aandachtspunten en bevindingen

Ontbreken van een volledige uitvoering van de interne controle

Sinds 2024 heeft de GGD de beschikking over een intern controleplan voor de uitvoering van de interne controle. Echter hebben wij in voorgaand jaar en in huidig jaar geconstateerd dat het volledige interne controleplan nog niet volledig wordt uitgevoerd.

Vanaf 1 januari 2023 is de GGD zelf verantwoordelijk voor de rechtmatigheidsverantwoording, hierbij hebben wij geconstateerd dat er sinds 2023 controle m.b.t de rechtmatigheid worden uitgevoerd. Vanaf 2024 hebben wij kennis genomen van het interne controleplan, hierbij hebben wij wel geconstateerd dat enkel de controles m.b.t. rechtmatigheid worden uitgevoerd en er derhalve geen sprake is van een volledig uitgevoerde interne controle. Wij hebben vernomen dat er momenteel wel gesprekken gevoerd zijn om ook interne controle omtrent het personeelsproces op te starten. In de paragraaf inzake de interne controle zullen wij ook nader ingaan op het interne controleplan.

Management response:

Er worden gesprekken gevoerd met de Salarisadministratie om ook dat aspect van de Interne Controle in te richten in de uitvoering. Op basis van dat gesprek is de GGD voornemens de controle op personeelskosten in 2026 uit te voeren. Bepaalde stappen worden vanuit reguliere werkzaamheden al uitgevoerd, maar het ontbreekt aan vastlegging.

Aandachtspunten en bevindingen (vervolg)

Functiescheiding ontoereikend in het proces salarisverwerking

Ten tijde van de interim-controle is geconstateerd dat er geen sprake is van functiescheiding in de verwerking van de salarisadministratie. De volledige verwerking hiervan wordt uitgevoerd door één persoon. Het risico hiervan is ongewenste handelingen door een gebrek aan functiescheiding, maar ook kennisbeperking van het proces bij langdurige afwezigheid van de salarisadministrateur. Wij bevelen u aan om functiescheiding aan te brengen in het proces en het proces personeel / salarisverwerking uitdrukkelijk ook mee te nemen in het eerder benoemde controle plan. Wij hebben van u begrepen dat er in het afgelopen jaar gewerkt is aan permanente vervanging, maar dat dit ondanks herhaalde pogingen niet geslaagd is.

Wij onderkennen als gevolg van het ontbreken van de functiescheiding ook een verhoogd risico (Risico op een Afwijking van Materieel Belang) toe in onze jaarrekeningcontrole. Dit risico is gericht op de nauwkeurigheid van de personeelskosten. Dit risico wordt opgenomen in onze controleaanpak voor de jaarrekening controle 2025.

Management response:

Eerdere oplossingen binnen het huidige personeelsbestand bleken geen uitkomst om tot functiescheiding te komen. Bovendien is er geen financiële ruimte voor extra bezetting op deze functie. We onderzoeken hoe we middels een interne controle dit risico kunnen verminderen. Het kritische proces van de salarisverwerking kan wel intern worden doorlopen door functioneel beheer.

Aandachtspunten en bevindingen (vervolg)

Tekortkoming inzake betaalrechten (t/m 18-02-2025)

Ten tijde van de eindejaarscontrole 2024 is geconstateerd dat er geen sprake is van een tekortkoming in het proces omtrent de betaalrechten. Voor boekjaar 2025 geldt dat er in de periode van 1 januari t/m 18 februari 2025 geen sprake geweest van een vier-ogenprincipe bij de betalingen. Dit is per 18 februari, na constatering, direct verholpen door de betrokkenen.

Wij onderkennen als gevolg van het ontbreken van het vier-ogenprincipe hierdoor een verhoogd risico (Frauderisico) toe in onze jaarrekeningcontrole. Dit risico is gericht op de nauwkeurigheid van de betalingen. Dit risico wordt opgenomen in onze controleaanpak voor de jaarrekening controle 2025.

Management response:

De tekortkoming was het gevolg van een te grote toekenning van rechten aan de Senior Financieel Adviseur in de bankomgeving. Hierdoor was hij gemachtigd tot muteren en goedkeuren. Hier is geen gebruik van gemaakt en bij constatering zijn de rechten onmiddellijk gewijzigd.

Aandachtspunten en bevindingen (vervolg)

IT-omgeving, ruime rechten in Vaccinatieregister

Tijdens de interim-controle hebben wij geconstateerd dat sommige medewerkers beschikken over “super-user” rechten in Vaccinatieregister, terwijl zij geen functioneel beheerder zijn. Wij bevelen u aan om alleen beheer rechten toe te kennen aan de functioneel beheerder(s). Wij bevelen u aan om dit kritisch te heroverwegen en waar nodig te herzien. Wij begrijpen echter de praktische uitvoerbaarheid in systemen, waardoor bepaalde keuzes gemaakt worden in de rechtentoekenning.

Management response:

De situatie is ongewijzigd t.o.v. 2024. Er wordt nu geen wijziging in aangebracht, mede omdat de focus van de IT-afdeling grotendeels bij de ontvlechting van de ICT-omgeving ligt.

Aandachtspunten en bevindingen (vervolg)

IT-omgeving, proces incompleet rondom toekennen rechten/toegang I-schijf

Tijdens de interim-controle hebben wij geconstateerd dat de rechtentoe wijzing tot documentatie op de “I-Schijf” momenteel niet op de juiste manier is ingeregeld met de juiste autorisaties. Dit kan er toe leiden dat intern werknemers ongewenst toegang krijgen tot documentatie. Dit hebben wij ook besproken met uw verantwoordelijken op het gebied van de IT-omgeving, hierin wordt aangegeven dat dit bekend is en dat er wel “steekproefsgewijs en risicogericht” controle op rechtentoe kenningen worden uitgevoerd. Dit is voor ons echter niet controleerbaar. Daarnaast hebben wij vernomen dat er momenteel gewerkt wordt aan een permanente vernieuwing van de IT-omgeving (per november 2025), waardoor deze bevinding op termijn zichzelf mitigeert.

Wij bevelen u aan om dit proces van vernieuwing van de IT-omgeving prioriteit mee te geven en in de tussentijd te blijven monitoren op de rechtentoe kenningen en hier controles op uit te blijven voeren.

Management response:

Omdat we toe gaan naar een eigen ICT-omgeving, is hier geen aandacht aan besteed in 2025. We nemen het advies ter harte om de rechtentoe kenningen goed te monitoren en te controleren in de nieuwe situatie.

Interne controle

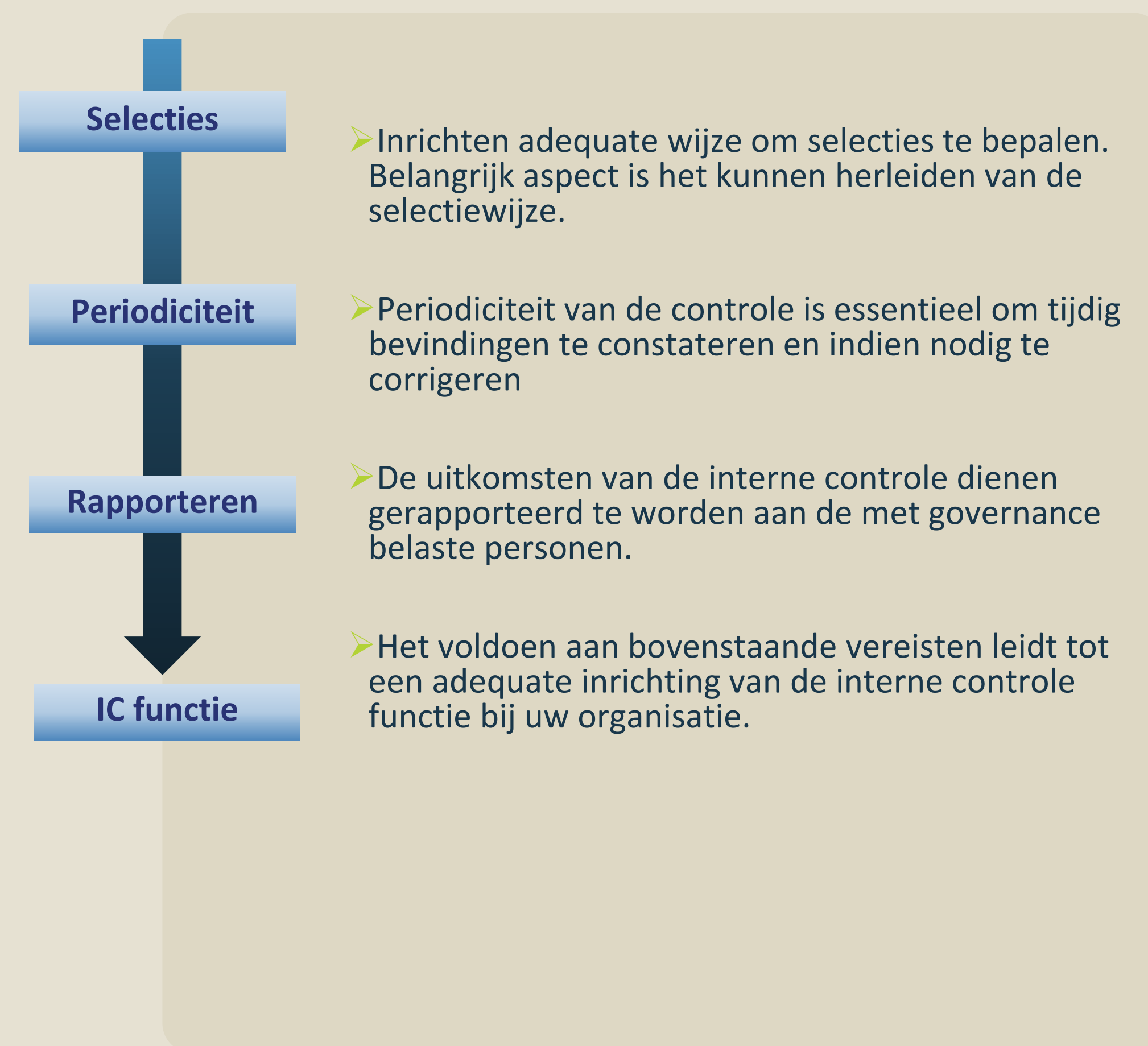
In 2024 hebben wij geconstateerd dat er sprake is van de aanwezigheid van een intern controleplan. Dit controleplan wordt ook gedeeltelijk uitgevoerd voor de aspecten die van belang zijn voor uw rechtmatigheidsverantwoording.

Wij zouden u aanbevelen om ook de andere aspecten uit het interne controleplan planmatig te gaan uitvoeren. Vanwege het ontbreken van een volledige uitvoering van het interne controleplan, loopt u het risico loopt dat bevindingen niet tijdig worden geconstateerd en gecorrigeerd. Daarnaast bevelen wij ook aan om hier periodiek over te rapporteren om hiermee ook te komen tot een functionering in het kader van een “plan – do – check – act” cirkel.

Hiermee wordt gewerkt conform de figuur, zoals hiernaast zichtbaar.

Daarnaast hebben wij in lijn met onze bevindingen over 2024 geconstateerd dat uw interne controle specifiek op rechtmatigheid goed is ingericht. Hiermee bent u als bestuur voldoende in staat om een rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarstukken te verstrekken. Wij adviseren ook om de andere ingerichte controles uit te voeren en de rapportering hierover te implementeren.

Wij blijven graag nauw betrokken bij de verdere invulling van uw interne controlefunctie waarbij, indien gewenst, wij met u mee zullen denken over een adequate invulling.

A photograph of a modern office interior. The space features a curved wooden ceiling with recessed lighting, a staircase with wooden steps and metal railings, and a checkered carpet. A woman is standing near an elevator, and two men are visible in the background near a large glass window. The overall design is clean and contemporary.

4. Materialiteit, risico's en controleaanpak

Materialiteit

Onze controle is gebaseerd op een risicogerichte aanpak. Dit betekent dat we niet alle transacties controleren. Op basis van onze risico-inschatting, de kwaliteit van uw interne beheersing en onze professionele blik, bepalen we een bedrag dat we als materialiteit gebruiken tijdens onze werkzaamheden. Materialiteit is het bedrag waarbij gebruikers van de jaarrekening hun oordeel zouden kunnen aanpassen als een afwijking niet is gecorrigeerd.

Voor het bepalen van de materialiteit volgen we de richtlijnen uit het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO):

- Goedkeuringstolerantie voor fouten: 2% van de lasten.
- Goedkeuringstolerantie voor onzekerheden: 2% van de lasten.

Tot en met boekjaar 2024 betrof het percentage 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden.

Om ervoor te zorgen dat we mogelijke fouten ontdekken en er geen materiële fout in de jaarrekening staat, gebruiken we een lager bedrag dan de materialiteit: de uitvoeringsmaterialiteit. Volgens het SRA-handboek controle ligt de uitvoeringsmaterialiteit meestal tussen 50% en 75% van de materialiteit. Dit hangt af van de interne beheersing van uw organisatie, de verwachte kwaliteit van de aangeleverde financiële informatie en onze ervaringen uit voorgaande jaren. Gezien het niveau van uw interne beheersing (zie ook onze aanbevelingen m.b.t. interne controle) en onze ervaringen uit eerdere jaren, hanteren we dit jaar een uitvoeringsmaterialiteit van 70%.

Naast het hanteren van een kwantitatieve materialiteit, letten we tijdens het hele controleproces op signalen of omstandigheden die—ook al gaan ze om kleine bedragen—kunnen wijzen op fraude of het niet naleven van relevante wet- en regelgeving.

Materialiteit (vervolg)

Op basis van het bovenstaande hanteren wij de volgende bedragen:

- Materialiteit voor fouten: € 881.000
- Uitvoeringsmaterialiteit: € 616.000
- Materialiteit voor onzekerheden: € 881.000

Deze bedragen zijn berekend op basis van de definitieve cijfers over het boekjaar 2024, dit vormt de verwachting voor de jaarrekeningcontrole 2025. Ten tijde van de start van de eindejaarscontrole wordt de materialiteit en uitvoeringsmaterialiteit definitief berekend op basis van de concept jaarcijfers 2025.

Voor het rapporteren van onze afwijkingen hanteren wij een bedrag van € 35.200, wat overeenkomt met 4% van de materialiteit, voor fouten. Deze rapporteringdrempel zorgt ervoor dat we alle relevante afwijkingen identificeren en bespreken, zonder ons te verliezen in details die geen materiële impact hebben op de jaarrekening.

Het algemeen bestuur heeft de mogelijkheid om deze toleranties alleen naar beneden bij te stellen indien gewenst. Tot op heden heeft het bestuur geen wijzigingen aangebracht in deze percentages. Daarom hanteren wij voor onze controlewerkzaamheden de percentages zoals vastgesteld in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO).

Risico's en aanpak

FR – Fraude a.g.v. management override

Het management bevindt zich gewoonlijk in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratie te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door middel van het doorbreken van interne beheersmaatregelen. Als gevolg van de onvoorspelbaarheid van de wijze waarop het management interne beheersingsmaatregelen doorbreekt, vormt dit een risico op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude en vormt het om die reden een fraude risico.

Onze aanpak

- Controle van handmatige journaalposten;
- Controle schattingen, met specifieke aandacht voor de gehanteerde methoden en de onderliggende aannames die worden gehanteerd om schattingen te maken ten opzichte van het voorgaande jaar;
- Controle van specifiek geselecteerde journaalposten met onderliggende brondocumenten;
- Controle boekingen omtrent jaarafgrenzing;
- Controle van de presentatie van begroting en realisatie (presentatie) in de jaarrekening;
- Controle van transacties met verbonden partijen.

FR – Fraude in de afgrenzing van de overige opbrengsten

Vanuit de Nadere Voorschriften Controle en Overige Standaarden (NV COS) wordt een risico met betrekking tot de opbrengstverantwoording verondersteld. Aangezien de opbrengsten van GGD Groningen voornamelijk bestaan uit gemeentelijke bijdragen en rijksbijdragen en de GGD Groningen geen invloed heeft op de hoogte van deze bijdragen, kan het veronderstelde risico voor deze opbrengststromen worden weerlegd. Voor de overige opbrengsten kan het veronderstelde risico niet op voorhand worden weerlegd en is daarom een risico op een afwijking van materieel belang onderkend die het gevolg is van fraude en vormt het om die reden een fraude risico. Het risico onderkennen wij specifieke op de bewering afgrenzing van de overige opbrengsten (verschuiving rond balansdatum, dan wel middels memoriaalboekingen, of creditfacturen).

Onze aanpak

- Controle afgrenzing overige opbrengsten;
- Dagboek versus grootboek analyse;
- Controle memoriaal boekingen (ook na jaarovergang in 2026);
- Controle creditfacturen (ook na jaarovergang in 2026).

Risico's en aanpak (vervolg)

FR – Fraude a.g.v. onrechtmatige betalingen

Op basis van de inrichtingen van de autorisatie van de betaalapplicatie bij de BNG is er sprake van een significante tekortkoming in de interne beheersing, als gevolg van het ontbreken van een vier-ogen principe bij betalingen. Deze constatering ziet specifieke toe op de periode 1 januari tot en met 18 februari 2025 voor één medewerker van de organisatie. Als gevolg van een tekortkoming in de interne beheersingsomgeving van de betalingen omgeving, vormt dit een risico op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude en vormt het om die reden een fraude risico. De tekortkoming is per 18 februari 2025 gemitigeerd, derhalve ziet dit risico enkel toe op de periode tot en met 18 februari 2025.

Onze aanpak

- Controle van bankrekeningen in relatie tot de crediteuren;
- Controle op wijzigingen van de crediteurenstamgegevens in Afas;
- Controle van de autorisatie van batch betalingen;
- Controle op specifiek geselecteerde betalingen.

SR – Nauwkeurigheid en volledigheid WNT-verantwoording

Ingevolge de Wet Normering Topinkomens (WNT) hebben wij als accountants een extra controlerende taak. Wij dienen te controleren of de WNT wordt nageleefd. Voor deze controle is een krachtens de wet vastgesteld Controleprotocol WNT van kracht.

Onze aanpak

- Controle van toegepaste bezoldigingsmaxima;
- Controle volledigheid en nauwkeurigheid verantwoorde functionarissen;
- Controleren volledigheid en nauwkeurigheid bezoldigingsgegevens.

Tenslotte

Wij vertrouwen erop dat deze management letter bijdraagt aan de verdere versterking en optimalisatie van uw organisatie. Wij staan uiteraard voor u klaar om de bevindingen en aanbevelingen nader toe te lichten en u te ondersteunen bij de implementatie ervan. Wij danken u voor het vertrouwen in onze dienstverlening en kijken uit naar een voortzetting van onze prettige samenwerking.

Met vriendelijke groet,

Was getekend

M.W. van der Meer AA
Bentacera Registeraccountants B.V.

VOEL DE RUIMTE